

Fundacja Naukowo – Techniczna
„Gdańsk”

FINANSOWANIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI

Dr inż. Bogdan Sedler
Mgr Henryk Herbut

Gdańsk, 2012

Plan prezentacji

- 1. Pojęcie gospodarki odpadami komunalnymi**
- 2. Podmioty gospodarki odpadami komunalnymi**
- 3. Gospodarka odpadami komunalnymi jako przedmiot finansowania**
- 4. Finansowanie inwestycji**
- 5. Finansowanie eksploatacji**
- 6. Finansowanie innych działań**
- 7. Planowanie finansowania gospodarki odpadami komunalnymi**

Pojęcie gospodarki odpadami komunalnymi

Gospodarka odpadami:

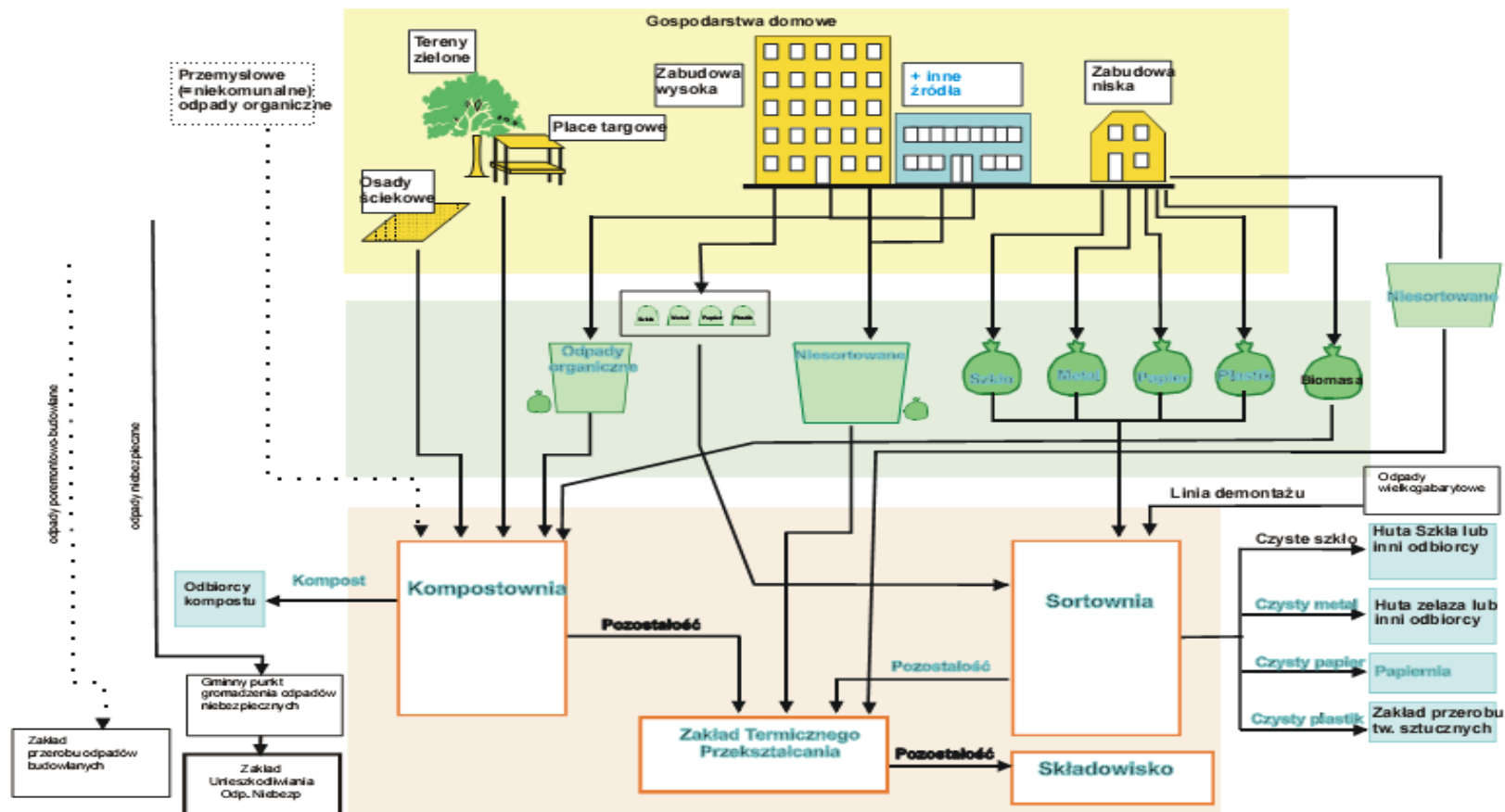
„Zbieranie, transport, odzysk oraz unieszkodliwianie odpadów,
w tym również nadzór nad tymi działaniami oraz miejscami unieszkodliwianiu
odpadów”

Odpady komunalne:

„Odpady powstające w gospodarstwach domowych,
a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych
wytwórców,
które ze względu na swój charakter lub skład są podobne
do odpadów powstających w gospodarstwach domowych”

(Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 39, poz. 251, z późn. zm.
zgodna z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE
z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów)

Typowy schemat gospodarki odpadami komunalnymi

Źródło: L. Sieja: Gospodarka odpadami w gminach. Katowice 2006

Podmioty gospodarki odpadami komunalnymi

Zadania własne gminy:

- Zapewnienie objęcia wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych
- Zapewnienie warunków funkcjonowania systemu selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, aby było możliwe:
 - ☐ Ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji,
 - ☐ Wydzielanie odpadów niebezpiecznych (unieszkodliwianie jest w gestii województwa),
 - ☐ Osiągnięcie ustalonych poziomów odzysku i recyklingu opakowań
- Zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami lub przedsiębiorcami instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów lub zapewnienie warunków realizacji tego zadania przez przedsiębiorców
- Zapewnienie warunków ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania do ustalonych ustawowo poziomów

Podmioty gospodarki odpadami komunalnymi

Podmioty –uczestnicy gospodarki odpadami

- **Gminy** (a także powiaty i województwa) – podmioty odpowiedzialne za gospodarkę odpadami
- **Gminy, związki gmin, jednostki realizujące zadania publiczne oraz przedsiębiorcy** – prowadzący działalność gospodarczą w zakresie zbiórki, transportu, segregacji, składowania, odzysku i utylizacji odpadów
- **Wytwórcy odpadów komunalnych** – mieszkańcy i jednostki wytwarzające odpady podobne do komunalnych – usługobiorcy (klienci) gospodarki odpadami)

Gospodarka odpadami komunalnymi jako przedmiot finansowania

Koszty inwestycyjne

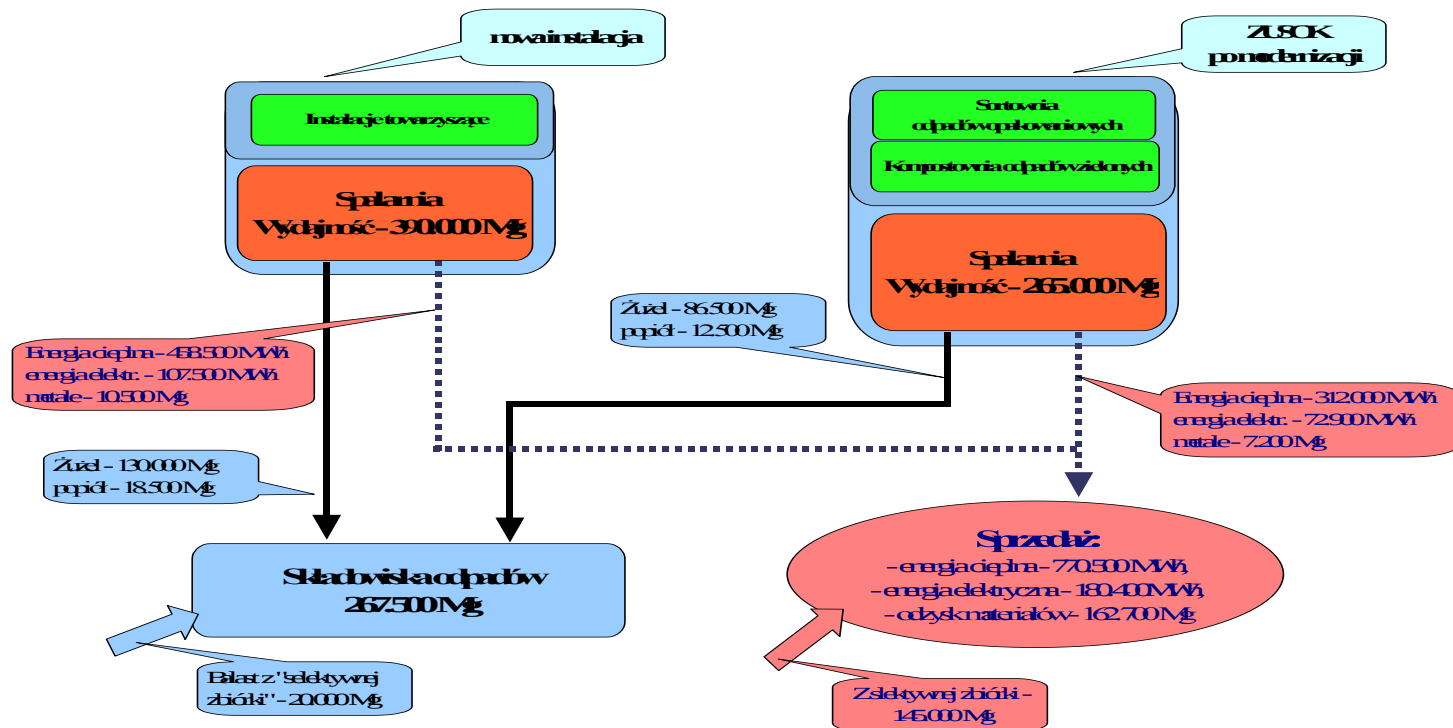
Nakłady na modernizację, rozbudowę i budowę nowych obiektów, urządzeń i instalacji do gromadzenia, transportu, przetwarzania, segregacji, składowania, odzysku, unieszkodliwiania i utylizacji odpadów komunalnych

Koszty eksploatacyjne

Bieżąca technologiczna i organizacyjna eksploatacja poszczególnych ogniw gospodarki odpadami komunalnymi

Finansowanie inwestycji

Przykład programu inwestycyjnego

Źródło: Zintegrowany system gospodarki odpadami komunalnymi w m. st. Warszawie

Źródła finansowania

Fundusze publiczne

- Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
- Fundusze Unijne
- Banki wspierające rozwój w ramach UE
- Budżety gmin
- Obligacje komunalne

Fundusze prywatne

- Komercyjne kredyty bankowe
- Środki własne przedsiębiorstw wspomagane dofinansowaniem ze środków publicznych i kredytów bankowych

Mieszane

- Partnerstwo publiczno - prywatne

Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

Wojewódzkie fundusze ochrony środowiska
i gospodarki wodnej (WOŚiGW)

NFOŚiGW oraz WFOŚiGW

są filarami polskiego systemu finansowania ochrony środowiska i służą osiągnięciu efektów ekologicznych wynikających z międzynarodowych zobowiązań Polski

Podstawą działania funduszy jest Prawo ochrony środowiska

Funkcjonowały również fundusze powiatowe i gminne, ale zostały zlikwidowane

Zadaniem funduszy jest dofinansowywanie okresowo ustalanych programów priorytetowych z zakresu ochrony środowiska, w tym dot. **gospodarki odpadami**

Formy pomocy finansowej udzielanej przez fundusze:

pożyczki, dotacje, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych, przekazanie środków jednostkom budżetowym, umorzenia części pożyczek, nagrody

Pożyczki i dotacje - do **60-75%** kosztów kwalifikowanych

Beneficjenci: **JST i przedsiębiorcy**

UNIA
EUROPEJSKA

Fundusze Unijne

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

Działanie 2.1 Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych

- Projekty: tworzenie kompleksowych systemów gospodarowania odpadami (dla min 150 tys. mieszkańców), budowa punktów selektywnego zbierania, składowisk, instalacji: odzysku, w tym recyklingu, termicznego przekształcania odpadów z odzyskiem energii, instalacji do unieszkodliwiania odpadów w procesach innych niż składowanie
- Beneficjenci: jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, podmioty świadczące usługi publiczne w ramach zadań własnych samorządów
- Dofinansowanie: 85 %

Regionalne Programy Operacyjne 2007-2013

(np. RPO Woj. Pomorskiego - Działanie 5.1 Gospodarka odpadami)

- Projekty: budowa i rozbudowa regionalnych zakładów zagospodarowania odpadów komunalnych, rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów, budowa i rozbudowa instalacji i urządzeń dla odpadów niebezpiecznych
- Beneficjenci: j.w.
- Dofinansowanie: 70 %

Europejski Bank Inwestycyjny

- Europejski Bank Inwestycyjny (European Investment Bank - EIB) jest instytucją finansową Unii Europejskiej .
- Bank działa od 1958 roku, na mocy Traktatu Rzymskiego z 1957 roku o utworzeniu EWG.
- Akcjonariuszami banku są państwa członkowskie Wspólnoty. Siedziba banku mieści się w Luksemburgu.
- Nadrzędnym celem EIB jest przyczynianie się do harmonijnego rozwoju Wspólnoty.
- Bank udziela **kredytów inwestycyjnych i gwarancji** podmiotom publicznym i prywatnym z państw - akcjonariuszy.
- Bank uczestniczy m.in. w realizacji polityki UE w zakresie pomocy: państwom AKP (byłe kolonie krajów EWG), 12 państwom obszaru Morza Śródziemnego (układy o współpracy), **a także krajom wschodniej i środkowej Europy** .
- Polska korzysta z kredytów EBI od 1991 roku.

Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju

- Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (European Bank for Reconstruction and Development - EBRD) działa od 1991 roku na podstawie Uchwały Rady Europejskiej z 1989 r. i Porozumienia z 1990 r.
- Siedziba banku mieści się w Londynie.
- EBRD liczy 63 członków. Są to: 61 państw, Europejski Bank Inwestycyjny Oraz Wspólnota Europejska.
- Celem banku jest: promocja rozwoju sektora publicznego i prywatnego w państwach demokracji wielopartyjnej, pluralizmu oraz gospodarki rynkowej oraz wspieranie transformacji i zmian strukturalnych.
- Bank wspiera m.in. inwestycje w zakresie ochrony środowiska.
- Obszarem działania banku są m.in.: Albania, Armenia, Białoruś, Bośnia i Hercegowina, Bułgaria, Chorwacja, Macedonia, Gruzja, Kazachstan i Kirgistan.

Budżety gmin

- Inwestycje w gospodarkę odpadami finansowane z budżetu gminy (lub, w przypadku związków celowych, z budżetów gmin i powiatów – członków związku)
- Inwestycje bezpośrednie - w postaci finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych (budowa, zakupy)
- Inwestycje pośrednie - w postaci obejmowania udziałów w tworzonych lub funkcjonujących jednostek wykonujących zadania publiczne w zakresie gospodarki odpadami

Komercyjne kredyty bankowe

- Komercyjne kredyty bankowe na cele inwestycyjne - udzielane przez banki na warunkach rynkowych
- Konieczność wykazania opłacalności inwestycji w biznes planie
- Wysokie koszty obsługi kredytu
- Samorządy postrzegane są jako podmioty o wysokiej zdolności kredytowej
- Zastosowanie – zwykle jako uzupełniające źródło finansowania inwestycji

Obligacje komunalne

- **Obligacje komunalne (municipalne)** - [papier wartościowy](#) stanowiący zobowiązanie emitenta do wypłacenia w określonych terminach posiadaczowi obligacji odsetek wg określonej stopy procentowej oraz wypłacenia kwoty nominalnej obligacji w dacie jej wykupu
- Emisja obligacji - publiczna bądź niepubliczna
- Okres zapadalności - z reguły 3-10 lat
- Oprocentowanie - zwykle zmienne i oparte o średnią rentowność bonów skarbowych lub o odpowiednią stawkę [WIBOR](#), [LIBOR](#) lub [EURIBOR](#)
- Odsetki - przeważnie wypłacane raz w roku

Partnerstwo publiczno - prywatne

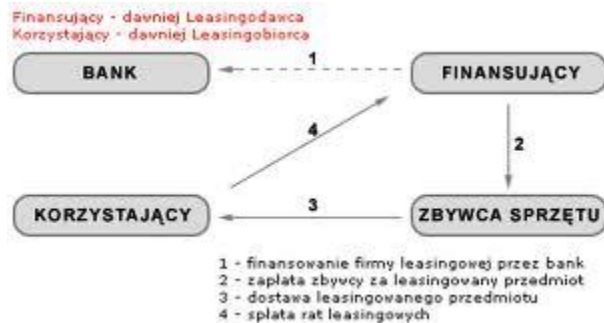
- **Partnerstwo publiczno-prywatne (PPP)**, ([ang. public-private partnership](#)) – jest formą współpracy pomiędzy jednostkami administracji publicznej i [samorządowej](#) a [podmiotami](#) prywatnymi w sferze usług publicznych
- PPP realizowane jest w oparciu o umowę długoterminową, której celem jest stworzenie składników infrastruktury umożliwiającej świadczenie usług o charakterze publicznym – np. w sferze gospodarki odpadami
- W tym przypadku gmina, jako partner publiczny, świadczy usługi publiczne w sferze gospodarki odpadami, natomiast partner prywatny prowadzi w tym zakresie działalność gospodarczą w celu osiągnięcia zysków
- Wśród różnych form PPP można wymienić m.in.: 1) Projektowanie i budowę, 2) Budowę i eksploatację, 3) Projektowanie, budowę, finansowanie i eksploatację, itp.

Środki własne przedsiębiorstw wspomagane dofinansowaniem ze środków publicznych i kredytami bankowymi

- Środki własne przedsiębiorców prowadzących działalność komercyjną w sferze gospodarki odpadami – przeznaczone na inwestycje
- Źródłami tych środków mogą być:
 - wypracowany zysk przeznaczony na inwestycje,
 - pozyskane środki publiczne (np. z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, programów unijnych (Infrastruktura i Środowisko, programów regionalnych, w tym w ramach wspierania MSP)
 - kredyty bankowe

Leasing

**Leasing jako forma
nabywania urządzeń, środków transportu itp.
dla potrzeb gospodarki odpadami**

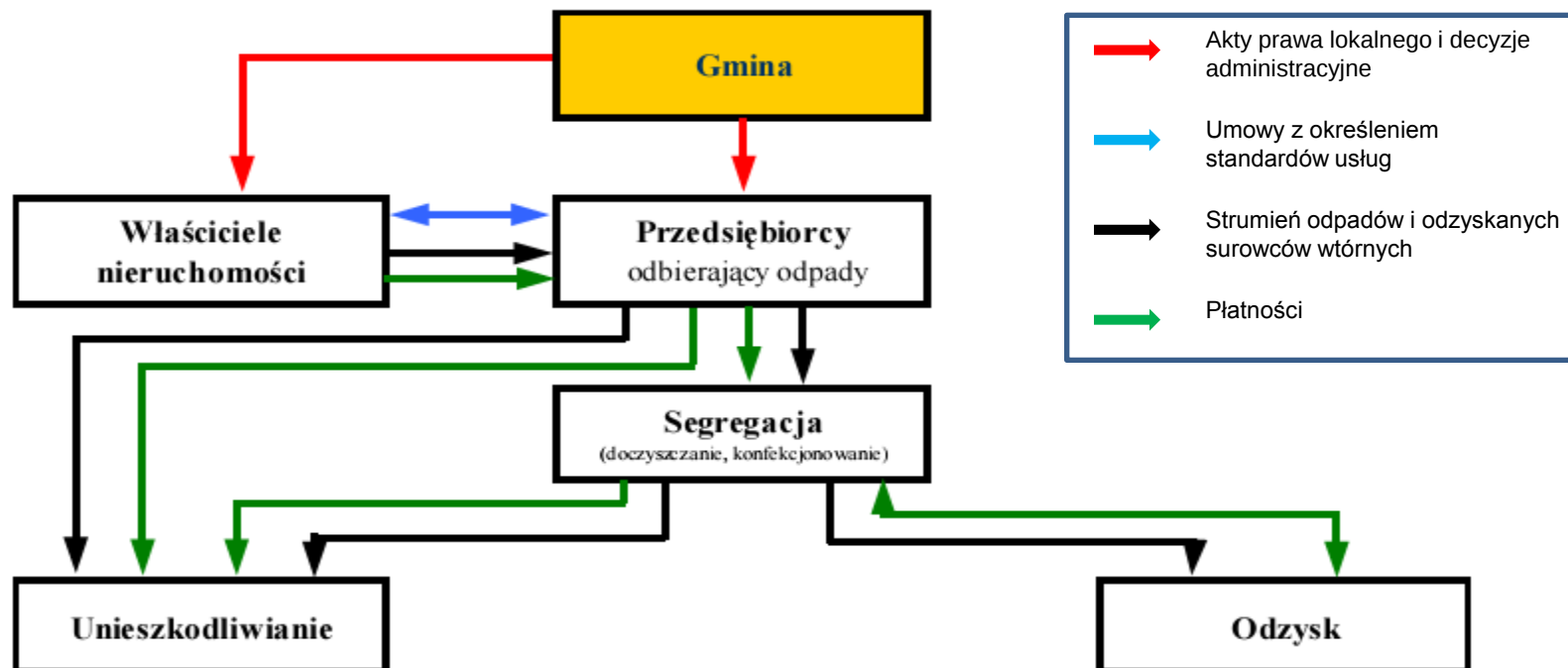
Leasing operacyjny

- Przedmiot umowy leasingu znajduje się w ewidencji środków trwałych finansującego, który dokonuje odpisów amortyzacyjnych
- Raty leasingowe stanowią koszt uzyskania przychodu dla korzystającego
- Korzystającemu przysługuje prawo nabycia przedmiotu po zakończeniu umowy leasingu

Leasing finansowy

- Przedmiot umowy leasingu znajduje się w ewidencji środków trwałych korzystającego, który dokonuje odpisów amortyzacyjnych.
- Kosztem uzyskania przychodu jest dla korzystającego część finansowa rat leasingowych.
- Korzystający ma zagwarantowane przeniesienie prawa własności przedmiotu po zakończeniu umowy leasingu

Ogólny schemat strumieni odpadów i przepływu środków finansowych

Źródło: PGO Powiatu Warszawsko - Zachodniego

Koszty eksploatacyjne

Koszty związane z bieżącą, technologiczną i organizacyjną eksploatacją poszczególnych ogniw gospodarki odpadami komunalnymi

Koszty finansowe inwestycji jako zwrot zobowiązań zaciągniętych przy realizacji inwestycji (spłata odsetek, rat kapitałowych, wykup obligacji)

Źródła przychodów gospodarki odpadami komunalnymi

Podstawowym źródłem przychodów są opłaty za wywóz odpadów i opłaty za ich przyjęcie do składowania bądź unieszkodliwienie

Uzupełniającymi źródłami przychodów są wpływy z tytułu sprzedaży:

- surowców wtórnych
- kompostu
- energii ze spalania odpadów
- biogazu ze składowiska

Źródła przychodów gospodarki odpadami komunalnymi

Podstawowym źródłem przychodów są opłaty za wywóz odpadów i opłaty za ich przyjęcie do składowania bądź unieszkodliwienie

Uzupełniającymi źródłami przychodów są wpływy z tytułu sprzedaży:

- surowców wtórnych
- kompostu
- energii ze spalania odpadów
- biogazu ze składowiska

Opłaty za odbiór odpadów w wybranych miastach Unii Europejskiej

Średnia roczna opłata za odbiór odpadów w większości miast europejskich wynosi około

180-230 euro na gospodarstwo domowe

Przyjmuje się, że gospodarstwo domowe liczy średnio około 2,3 osoby, w związku z tym można przyjąć, że koszt odbioru odpadów wynosi około

100 euro na osobę

Najczęściej opłata składa się z dwóch elementów:

- stałej opłaty (tzw. podatku śmieciowego) wynoszącej około 60-90 euro na rok od gospodarstwa domowego
- opłaty za jednokrotne opróżnienie pojemnika na odpady wynoszącej około od 3 - 5 euro w zależności od objętości pojemnika (5 euro to opłata za jednokrotne opróżnienie pojemnika o pojemności 240 litrów)

Opłaty za odbiór odpadów

	ILE PŁACI?
Osoba X ma podpisaną umowę, segreguje odpady	Płaci za odbiór odpadów według stawek rynkowych, na obecnym poziomie
Osoba Y ma podpisaną umowę, nie segreguje odpadów	Płaci za odbiór odpadów według stawek rynkowych + mandat za niesegregowanie odpadów (postępuje niezgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku)
Osoba Z nie ma podpisanej umowy	Miasto dokonuje wykonania zastępczego, koszty naliczane zgodnie z <i>uchwałą w sprawie górnych stawek opłat za odbiór odpadów komunalnych</i> + mandat za niesegregowanie odpadów

Podatek śmieciowy

Zgodnie z art. 6a ust. 1

Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
wprowadzenie podatku śmieciowego odbywa się w drodze referendum

Dla referendum lokalnego

wymagana frekwencja wynosi 30%,
przy czym 2/3 ważnych głosów musi być „za”

Właściwym rozwiązaniem jest przeprowadzenie referendum wraz z wyborami
samorządowymi

Pozwoli to na zminimalizowanie ryzyka nieważności

Biorąc pod uwagę wymóg 2/3 głosów „za” należy przeprowadzić właściwą i efektywną kampanię informacyjną dotyczącą korzyści i obowiązków związanych z wprowadzeniem „podatku śmieciowego”

System prawa lokalnego

System prawa lokalnego w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w gminie tworzą:

1. Uchwała Rady Gminy w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku
2. Uchwała Rady Gminy w sprawie określenia górnych stawek opłat za usługi w zakresie odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych

Oba te dokumenty wprowadzają zapisy sprzyjające selektywnej zbiórce odpadów

Wprowadzają obowiązek prowadzenia selektywnej zbiórki przez właścicieli nieruchomości

Wprowadzają motywację ekonomiczną dla prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych

Działania promocyjne

Efektywna gospodarka odpadami w gminie wymaga działań promocyjnych obejmujących:

- Realizację kampanii informacyjno-edukacyjnych nt. szkodliwości i uciążliwości odpadów dla środowiska oraz ich wpływu na zdrowie człowieka
- Promowanie wdrażania nisko-odpadowych technologii produkcji oraz zapewniających maksymalne wykorzystanie surowców wtórnych
- Promowanie wdrażania systemów zarządzania środowiskowego
- Propagowanie wykorzystywania opakowań ulegających biodegradacji, przydatnych do kompostowania

Formy promocji:

Informacje w prasie lokalnej, na stronach internetowych, w szkołach i urzędach

Finansowanie tych działań – z budżetu gminy

Harmonogram rzeczowo - finansowy

Podstawowe decyzje dotyczące finansowania gospodarki odpadami komunalnymi podejmowane są w ramach tworzenia

Harmonogramu rzeczowo – finansowego,
który jest jednym ze składników
Wieloletniego planu Wieloletniego planu gospodarki odpadami

Harmonogram ten tworzy się w podziale na:

- Zadania inwestycyjne
- Zadania pozainwestycyjne

Każde przedsięwzięcie określone jest rzeczowo, termin, wykonawca, nakłady, źródło finansowania

Plan ten powinien być aktualizowany co 4 lata

W prezentacji
przedstawiono rozwiązania polskie, dostosowane do wymogów prawa
polskiego, spójnego z prawem unijnym

Do czynników, które należy brać pod uwagę przy formułowaniu rozwiązań dla
poszczególnego przypadku, należą:

- Rozwiązania prawne gospodarki odpadami komunalnymi
- Sytuacja w danej aglomeracji – potrzeby i możliwości rozwiązań
- Postawy mieszkańców i przedsiębiorców
- Dostępność finansowani

Dziękuję za uwagę